

Laidiens: 25.02.2004., Nr. 30

Ministru kabineta noteikumi Nr.92

Rīgā 2004.gada 17.februārī (prot. Nr.7, 36.§)

Prasības virszemes ūdeņu, pazemes ūdeņu un aizsargājamo teritoriju monitoringam un monitoringa programmu izstrādei

Izdoti saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likuma 9.panta ceturtās daļas 4.punktu, 20.panta trešo daļu un 22.panta piekto daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka prasības virszemes ūdeņu, pazemes ūdeņu un aizsargājamo teritoriju monitoringam un monitoringa programmu izstrādei, kā arī darbības, kas jāveic, ja ūdensobjektā nav sasniegti izvirzītie vides kvalitātes mērķi.
2. Latvijas Vides aģentūra sadarbībā ar Latvijas Hidrometeoroloģijas aģentūru un Sabiedrības veselības aģentūru, kā arī ar Valsts ģeoloģijas dienestu un tā teritoriālajām struktūrvienībām (turpmāk — upju baseinu pārvaldes) reizi sešos gados izstrādā ūdeņu stāvokļa monitoringa programmu katram upju baseinu apgabalam. Programma ietver virszemes ūdeņu, pazemes ūdeņu un aizsargājamo teritoriju monitoringu. Programmā nosaka monitoringa staciju izvietojumu, nosakāmos parametrus un paraugu ņemšanas biežumu. Aizsargājamo teritoriju monitoringa programmā iekļauj prasības, kas noteiktas arī citos vides aizsardzības normatīvajos aktos.
3. Virszemes ūdeņu un aizsargājamo teritoriju monitoringa programmu īstenošanu organizē Latvijas Vides aģentūra sadarbībā ar Latvijas Hidrometeoroloģijas aģentūru. Pazemes ūdeņu monitoringa programmu īstenošanu organizē Valsts ģeoloģijas dienests sadarbībā ar Latvijas Hidrometeoroloģijas aģentūru. Peldūdeņu un peldvietu monitoringa programmu īstenošanu organizē Sabiedrības veselības aģentūra.
4. Latvijas Vides aģentūrai un Valsts ģeoloģijas dienestam ir tiesības saņemt no citām valsts un pašvaldību institūcijām informāciju un datus par attiecīgo institūciju veikto monitoringu.
5. Vides ministrs apstiprina ūdens stāvokļa monitoringa programmu. Latvijas Vides aģentūra triju mēnešu laikā pēc attiecīgās programmas apstiprināšanas nosūta Eiropas Komisijai ziņojumu par vides ministra apstiprināto ūdens stāvokļa monitoringa programmu.

II. Virszemes ūdeņu monitorings

6. Izstrādājot virszemes ūdeņu monitoringa programmu, Latvijas Vides aģentūra ievēro šādas prasības:
 - 6.1. monitoringa staciju skaitu un izvietojumu izvēlas tādu, lai iegūtie dati nodrošinātu visaptverošu pārskatu par virszemes ūdensobjektu ekoloģisko un ķīmisko kvalitāti un par mākslīgu vai stipri pārveidotu ūdensobjektu ekoloģisko potenciālu un ķīmisko kvalitāti un iegūtie dati ļautu noteikt virszemes ūdeņu kvalitātes klasi;

6.2. programmā ietver nosakāmos parametrus, kas raksturo normatīvajos aktos par virszemes ūdensobjektu tipiem, raksturojumu, klasifikāciju un antropogēnās slodzes noteikšanas kārtību noteiktos ekoloģiskās un ķīmiskās kvalitātes kritērijus;

6.3. paraugu ņemšanas biežumu nosaka tādu, lai:

6.3.1. nodrošinātu iegūto rezultātu ticamību un precizitāti;

6.3.2. atspoguļotu dabas apstākļu un antropogēnās darbības izraisīto kvalitātes kritēriju vērtību mainību un sezonas svārstības.

7. Virszemes ūdeņu monitoringa mērķis ir nodrošināt informāciju par virszemes ūdensobjektu ekoloģisko un ķīmisko kvalitāti un mākslīgu vai stipri pārveidotu ūdensobjektu ekoloģisko potenciālu un ķīmisko kvalitāti. Atbilstoši izvirzītajiem uzdevumiem virszemes ūdeņu monitoringu iedala:

7.1. uzraudzības monitoringā;

7.2. operatīvajā monitoringā;

7.3. pētniecības monitoringā.

8. Virszemes ūdeņu uzraudzības monitoringa uzdevums ir iegūt informāciju:

8.1. lai novērtētu ūdensobjektu pašreizējo stāvokli vai ekoloģisko potenciālu un noteiktu antropogēnās slodzes ietekmi;

8.2. lai optimizētu monitoringa programmu;

8.3. lai noteiktu virszemes ūdensobjektu tipam atbilstošu etalonstāvokli;

8.4. par dabiskajiem apstākļiem un antropogēno darbību, kas izraisa virszemes ūdens kvalitātes izmaiņas ilgākā laikposmā.

9. Virszemes ūdeņu uzraudzības monitoringu veic:

9.1. tādā skaitā virszemes ūdensobjektu, lai iegūtie dati raksturotu virszemes ūdeņu stāvokli katrā upju baseina apgabalā, kā arī sniegtu informāciju par piesārņojuma pārrobežu pārnesei apjomu un jūras vidē nonākošā piesārņojuma daudzumu;

9.2. lielos virszemes ūdensobjektos, kas ir nozīmīgi visam upju sateces baseina apgabalam, piemēram, lielajās upēs, kuru sateces baseins pārsniedz 2500 km², un lielos ezeros vai ūdenskrātuvēs;

9.3. vietās, kur nozīmīgi virszemes ūdensobjekti šķērso valsts robežu.

10. Virszemes ūdeņu uzraudzības monitoringa stacijā uzraudzības monitoringu veic viena gada laikā un ne retāk kā reizi sešos gados. Paraugu ņemšanas un novērojumu biežums noteikts šo noteikumu pielikumā. Pamatojoties uz ekspertu vērtējumu, Latvijas Vides aģentūra fizikāli ķīmiskajiem kritērijiem nosaka citādu paraugu ņemšanas biežumu, ja tiek ievērota minēto kritēriju vērtību mainība dabisko un antropogēno apstākļu un sezonas svārstību ietekmē.

11. Ja uzraudzības monitoringa dati liecina, ka attiecīgajā ūdensobjektā ir sasniegts labs virszemes ūdeņu stāvoklis un pēc tam antropogēnā ietekme uz konkrēto virszemes ūdensobjektu nav mainījusies, uzraudzības monitoringu var veikt viena gada laikā triju secīgu upes sateces baseina apsaimniekošanas plānu īstenošanas periodā.

12. Virszemes ūdeņu operatīvā monitoringa uzdevums ir iegūt informāciju:

- 12.1. par to virszemes ūdensobjektu stāvokli un mākslīgu vai stipri pārveidoto ūdensobjektu ekoloģisko potenciālu, kuros, veicot uzraudzības monitoringu vai nosakot antropogēnās slodzes, konstatēts risks nesasniegt izvirzītos vides kvalitātes mērķus (turpmāk — riska virszemes ūdensobjekti);
- 12.2. par riska virszemes ūdensobjektu kvalitātes izmaiņām pēc pasākumu programmas īstenošanas.
13. Virszemes ūdeņu operatīvo monitoringu veic visos riska virszemes ūdensobjektos, kā arī visos virszemes ūdensobjektos un mākslīgos vai stipri pārveidotos ūdensobjektos, kuros novada prioritārās vielas un ūdens videi bīstamās un īpaši bīstamās vielas.
14. Nosakot virszemes ūdeņu monitoringa programmā nepieciešamo operatīvā monitoringa staciju skaitu un izvietojumu, ņem vērā konkrētos apstākļus, kā arī šādas prasības:
- 14.1. ūdensobjektā, kuru ietekmē viens vai vairāki punktveida piesārņojuma avoti, ierīko tādu skaitu monitoringa staciju, lai varētu novērtēt piesārņojuma avotu radīto kopējo slodzi un tās ietekmi;
- 14.2. ūdensobjektā, kuru ietekmē difūzais piesārņojums, ierīko tādu skaitu monitoringa staciju, lai varētu novērtēt piesārņojuma radīto kopējo slodzi un tās ietekmi. Ja difūzā piesārņojuma radītā slodze ietekmē vairākus blakus esošus virszemes ūdensobjektus, monitoringa stacijas var izvietot tikai daļā no tiem, ja iegūtie dati par slodzi un tās ietekmi ir pietiekami;
- 14.3. ja virszemes ūdensobjekta hidromorfoloģiskos apstākļus būtiski mainījusi antropogēnā darbība, šajā ūdensobjektā ierīko tādu skaitu monitoringa staciju, lai varētu novērtēt antropogēnās darbības ietekmi un sekas;
- 14.4. ja virszemes ūdensobjektā novada prioritārās un ūdens videi īpaši bīstamās un bīstamās vielas, monitoringa staciju skaitu nosaka saskaņā ar normatīvajiem aktiem par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī un par virszemes ūdeņu kvalitāti.
15. Virszemes ūdeņu operatīvā monitoringa programmā par nosakāmajiem parametriem izvēlas tos bioloģiskos, hidromorfoloģiskos un fizikāli ķīmiskos kvalitātes kritērijus, kurus visvairāk ietekmē konkrētā slodze, kā arī testē prioritārās vielas un citas piesārņojošās vielas, kuras attiecīgajā ūdensobjektā novada nozīmīgos daudzumos. Paraugu ņemšanas un novērojumu biežums noteikts šo noteikumu pielikumā. Pamatojoties uz ekspertu vērtējumu, Latvijas Vides aģentūra nosaka citādu paraugu ņemšanas biežumu, ja tiek ievērota kvalitātes kritēriju vērtību mainība dabisko un antropogēno apstākļu un sezonas svārstību ietekmē.
16. Ja virszemes ūdeņu operatīvā monitoringa dati un antropogēnās slodzes izvērtējums liecina, ka antropogēno darbību ietekme uz šo noteikumu 14.punktā minētajiem ūdensobjektiem ir nenozīmīga vai ir novērsta pēc attiecīgās pasākumu programmas īstenošanas, Latvijas Vides aģentūra pēc saskaņošanas ar upju baseinu pārvaldi samazina operatīvā monitoringa biežumu un monitoringa programmā ietveramo kvalitātes kritēriju skaitu.
17. Virszemes ūdeņu pētniecības monitoringa uzdevums ir noskaidrot:
- 17.1. vides kvalitātes normatīvu pārsniegšanas cēloņus;
- 17.2. cēloņus, kas neļauj sasniegt vides kvalitātes mērķus, ja tas konstatēts uzraudzības monitoringa gaitā;
- 17.3. avāriju radītā piesārņojuma ietekmi uz virszemes ūdeņiem un iegūt attiecīgus datus, lai varētu izstrādāt ieteikumus avārijas seku novēršanas pasākumiem.
18. Virszemes ūdeņu pētniecības monitoringa staciju izvietojumu, nosakāmos parametrus un monitoringa biežumu virszemes ūdeņu monitoringa programmā nosaka, ņemot vērā konkrētos apstākļus.

III. Aizsargājamo teritoriju

monitorings

19. Aizsargājamo teritoriju monitoringā iekļauj dzeramā ūdens ieguvei izmantojamās virszemes ūdensobjektus, no kuriem diennaktī vidēji iegūst vairāk nekā 100 m³ dzeramā ūdens. Aizsargājamo teritoriju ūdensobjekta monitoringā izvēlas šādus nosakāmos parametrus:

19.1. attiecīgajā ūdensobjektā novadītās prioritārās vielas un ūdens videi īpaši bīstamās un bīstamās vielas;

19.2. vielas, kuras dzeramajā ūdenī kontrolē saskaņā ar Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumiem Nr.235 "Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība" un kuras attiecīgajā ūdensobjektā novada tādā daudzumā, kas var ietekmēt ūdensobjekta stāvokli.

20. Ja virszemes ūdensobjektā diennaktī vidēji iegūst vairāk nekā 100 m³ dzeramā ūdens, monitoringa programmā nosaka šādu paraugu ņemšanas biežumu:

20.1. četras reizes gadā, ja dzeramo ūdeni piegādā mazāk nekā 10000 iedzīvotājiem;

20.2. astoņas reizes gadā, ja dzeramo ūdeni piegādā no 10000 līdz 30000 iedzīvotāju;

20.3. divpadsmit reižu gadā, ja dzeramo ūdeni piegādā vairāk nekā 30000 iedzīvotājiem.

21. Ja upju baseinu apgabalā atrodas aizsargājamās teritorijas, kurās to aizsardzības režīma dēļ ir izvirzīti īpaši vides kvalitātes mērķi, monitoringa staciju izvietojumu, nosakāmos parametrus un monitoringa biežumu virszemes ūdeņu monitoringa programmā nosaka, ņemot vērā konkrētos apstākļus.

IV. Pazemes ūdeņu monitorings

22. Izstrādājot pazemes ūdeņu monitoringa programmu, Valsts ģeoloģijas dienests ievēro šādas prasības:

22.1. monitoringa staciju skaitu un izvietojumu izvēlas tādu, lai:

22.1.1. iegūtie dati nodrošinātu saskaņotu un visaptverošu pārskatu par ūdens horizontiem un kompleksi katrā pazemes ūdensobjektā un raksturotu tos plānā un griezumā;

22.1.2. iegūtie dati ļautu noteikt pazemes ūdeņu kvalitātes klasi;

22.1.3. konstatētu katru pazemes ūdeņu kvantitatīvā stāvokļa un piesārņojošo vielu koncentrācijas izmaiņu tendenci antropogēnās darbības ietekmē;

22.2. pazemes ūdensobjektos, kuri šķērso Latvijas robežu, nodrošina tādu monitoringa staciju blīvumu un paraugu ņemšanas biežumu, kas ļauj novērtēt pārrobežu pazemes ūdeņu plūsmas virzienu, ātrumu un ķīmiskās kvalitātes izmaiņas, kā arī konstatēt izmaiņu cēloni;

22.3. pazemes ūdensobjektos, kuros konstatēts risks nesasniegt izvirzītos vides kvalitātes mērķus (turpmāk — riska pazemes ūdensobjekti), nodrošina tādu monitoringa staciju blīvumu, lai varētu novērtēt ūdens ieguves un mākslīgas pazemes ūdeņu krājumu papildināšanas ietekmi uz pazemes ūdeņu līmeni.

23. Pazemes ūdeņu monitorings nodrošina informāciju par pazemes ūdensobjektu kvantitatīvo stāvokli un ķīmisko kvalitāti.

24. Pazemes ūdeņu kvantitatīvā stāvokļa monitoringa uzdevums ir iegūt informāciju, lai novērtētu:

24.1. antropogēnās slodzes ietekmi;